

CASE STUDY

Ahmed ja autonomia:

Roolien, suhteiden ja

asenteiden uudelleenajattelu



Yhteisrahoitettu
Euroopan unionin
Erasmus+ -ohjelmasta

Euroopan komission tuki tämän julkaisun tuottamiseen ei tarkoita sitä, että sisältö, joka kuvastaa pelkästään tekijöiden näkemyksiä, saa kannatusta, eikä komissiota voida saattaa vastuuseen niiden sisältämien tietojen mahdollisesta käytöstä.



SISÄLLYSLUETTELO

Pätevyys	2
Tiivistelmä/Johdanto/Taustaa	2
Avainsanat	2
Päähenkilöt	2
Tapaustutkimus	2
Kysymyksiä, kommentteja ja keskustelun aiheita	9

Pätevyys

Tutkimustiedon soveltaminen käytäntöön

Myönteisen asenteen omaksuminen oman osaamisen kehittämiseksi, jotta oppii ymmärtämään elinikäisen urakehityksen prosesseja. Uraohjauksen teoria ja käytäntö, ja muut työroolin kannalta oleelliset eri tieteenalojen teorit. Ajankohtaisen tutkimustiedon käyttäminen ja sen soveltaminen työkäytäntöihin mahdollisuuksien mukaan.

Tiivistelmä/Johdanto/Taustaa

Tapaustutkimus kuvaa Ahmedin matkaa kohti autonomiaa työllistymisensä ja asumistilanteensa suhteen. Hänen apunaan on Cristina, joka työskentelee ohjaajana Fixo Deskissä, CIOFS-FP:n valmennuskeskuksessa Triestessä. Siellä tarjotaan tukea, valmennusta ja työkokeilua nuorille ja aikuisille.

Avainsanat

- autonomia
- roolit
- suhteet
- asenteet
- teoria ja käytäntö
- luontainen motivaatio
- kasvun asenne
- hallintamenetelmä

Päähenkilöt

Ahmed (asiakas), Cristina (ohjaaja), sosiaalityöntekijä ja tukiperhe.

Tapaustutkimus

Lähtötilanne

Ahmed ohjautui Ciofs-FP:n valmennuspalveluun Triestessä, osallistuttuaan aikuisille suunnatulle tietokonekurssille samassa valmennuskeskuksessa.

Ahmed ohjautui Ciofs-FP:n valmennuspalveluun Triestessä osallistuttuaan aikuisille suunnatulle tietokonekurssille samassa valmennuskeskuksessa.

Valmennuskeskus on alueellisesti akreditoitu ja se tarjoaa ammatillisia kursseja erityisesti kaupalliselle, matkailu- ja hallinnollisille aloille yli 14-vuotiaille nuorille ja aikuisille. Valmennuskeskuksen Fixo Deskiä hoitaa kaksi operaattoria, jotka opastavat ja tarjoavat tukea kaikille, jotka haluavat löytää omiin ammatillisiin toiveisiinsa parhaiten sopivan kurssin. He tarjoavat myös valmennusta niille, jotka haluavat suunnitella koulutus- ja ammattipolkujaan. Desk tarjoaa valmennuspalveluitaan noin 100 asiakkaalle vuodessa, osa heistä

on valmennuskeskuksen opiskelijoita ja osa itseohjautuneita asiakkaita. Desk tekee yhteistyötä National Agency for Active Labor Policiesin kanssa, jota Italian hallitus tukee Euroopan sosiaalirahaston kautta.

Ahmed tarvitsi tukea aktiiviseen työnhakuun ja hänet ohjattiin Cristinalle. Hän on 40-vuotias ohjaaja, joka on opiskellut kasvatuspsykologiaa ja ohjausta. Uransa alussa Cristina työskenteli lasten ja nuorten parissa mutta myöhemmin hänelle avautui mahdollisuus työskennellä vaikeissa tilanteissa olevien aikuisten kanssa. Tämä kokemus johti hänet käyttämään ennaltaehkäisevää menetelmää, jotta hän pystyisi auttamaan ihmisiä ennen kuin ongelmat muuttuvat vaikeiksi.

Cristinan työtä kuvastaa suuri vastuullisuuden tunne saavuttaa asiakkaan kanssa sovitut asiat, jopa siinä määrin, että aika ajoin hänellä on suuria pelkoja siitä, että he keskeyttävät tai eivät saavuta toivomiaan tuloksia.

Sosiaalityöntekijä ohjasi 21-vuotiaan Ahmedin COR:n aktiivisen työhaun palveluun. Ahmed on alkujaan algerialainen, eikä asunut enää perheensä kanssa, jolla on ollut vaikeaa viimeisen kymmenen vuoden aikana. Hän asui vapaaehtoisen tukiperheen luona, joka mentoroi häntä siihen asti, kunnes hän saa asumis- ja työtilanteensa hallintaan. Hän oli jonkinlaisessa väliatilassa menetettyään työnsä tehtaassa, kun hänen määräaikaista sopimustaan ei jatkettu. Tästä johtuen hän päätti lopettaa oman asunnon etsimisen. Ahmed tarvitsi apua uuden suunnitelman tekemiseksi saadakseen töitä.

Ahmed oli 9-vuotias, kun hän saapui Italiaan vanhempiensa kanssa. Perheellä oli aina taloudellisia ongelmia, sillä hänen isänsä teki töitä epäsäännöllisesti ja hänen äitinsä ei koskaan oppinut italiaa. Perheeseen syntyi kaksi lasta heidän ollessaan Italiassa, nyt 7- ja 11- vuotiaat. Ahmedin ollessa 15-vuotias, perheessä tapahtuneen perheväkivallan vuoksi, hänen isänsä erotettiin perheestä ja äiti ja lapset muuttivat äideille ja lapsille tarkoitettuun ryhmäkotiin. Ahmedin ollessa 18-vuotias hän muutti ensin sijaisperheeseen ja sitten nuorisokotiin. Myöhemmin äidin kykyä pitää huolta perheestään pidettiin puutteellisena ja nuoremmat sisarukset sijoitettiin sijaisperheeseen, kunnes Ahmed olisi täysi-ikäinen ja pystyisi pitämään heistä huolta. Hänen äitinsä asui ryhmäkodissa. Ahmedin asuessa erossa äidistään ja sisaruksistaan, heille järjestettiin tapaamisia perheen kesken ja pelkästään lasten kesken, jolloin sosiaalityöntekijä oli tapaamisissa mukana. Vaikka perhe oli erossa toisistaan, perheelle nimettiin yhteinen sosiaalityöntekijä.

Cristinan suunnitelma

Ahmedin kanssa työskentelevien sosiaalityöntekijöiden mukaan, hänen oli vaikeaa tehdä aloitteita, itsenäisiä päätöksiä ja tehdä asioita sovitussa aikataulussa ilman jatkuvaa apua ja ulkopuolista innoitusta. Tästä syystä ohjaaja alleviivasi, että Ahmedille olisi todella tärkeää olla itseohjautuvampi ja itsenäisempi itseään koskevissa valinnoissa ja päätöksissä. Hän pyrki selvittämään, mikä motivoisi häntä toimimaan mahdollisimman helposti, jotta hän lopulta tarvitsisi mahdollisimman vähän ehdotuksia muilta.

Käyttäen psykologisia teorioita lähteinä, hyödyllisimmäksi työkaluksi valittiin ”kasvun asenne” rohkaisemaan uusien taitojen oppimisen halua, omien heikkouksien hyväksymistä ja päättäväisyyden oppimista.

Kasvun asenne

Dweck (2000) sanoo, että ihmisillä voi olla erilaisia tapoja käsittää omaa älykkyyttään ja muita persoonallisuuden piirteitä. Heillä, joilla on ”kasvun asenne”, uskovat pystyvänsä kehittymään oppimalla ja vaivannäöllä ja näin olevansa muuntautuvia ja kehittyviä. Heillä, joilla on ”muuttumattomuuden asenne” pitävät älykkyyttä ja muita persoonallisuuden piirteitä staattisina ja muuttumattomina. Nämä kaksi eri asennetta saattavat korreloida eri oppimistyylien ja perustavoitteiden kanssa.

Itse asiassa he, jotka pitävät älykkyyttä pysyvänä ominaisuutena kokevat tehtävät oman arvonsa testeinä; tietyn tuloksen saavuttaminen toimii vahvistuksena, kun taas epäonnistuminen kertoo kyvykkyyden puutteesta. Tällaisia henkilöitä kutsutaan suoritus- tai vahvistussuuntautuneiksi. He haluavat antaa osaavan vaikutuksen itsestään ja välttelevät vaikuttavansa kyvyttömiltä. He onnistuvat siinä pelaamalla varman päälle ja siten välttelemään virheitä jättäen vaikeat tehtävät muiden tehtäväksi.

Heitä, jotka näkevät haasteet mahdollisuuksina oppia uusia asioita pidetään ”kehityssuuntautuneisuuden” mestareina. Heitä ohjaa taitojen kehittäminen ja uuden oppiminen. He näkevät liian helpot tehtävät ajanhukkana ja virheet mahdollisuutena kehittyä. He näkevät epäonnistumiset usein olennaisena osana oppimisprosessia ja reagoivat niihin parantamalla panostustaan ilman ehdollistumista epäonnistumisen pelolle.

Ensimmäisessä tapauksessa huomio kohdistuu oma-arviointiin ja toisessa parhaisiin mahdollisiin oppimismenetelmiin tulosten saavuttamiseksi.

Lukuisat tutkimukset ovat osoittaneet, että ”kasvun asenteeseen” kannustaminen saattaa saada aikaiseksi positiivisia tuloksia koulumenestyksessä, sitoutumisessa ja oppimisen motivoinnissa.

Lisäksi tieteelliset tulokset osoittavat, että luontainen motivaatio lisääntyy merkittävästi valitun vaihtoehdon luppuun viemiseksi, kun on itse tehnyt valinnan monien vaihtoehtojen välillä.

Cristina valitsi tämän menetelmän ja teoriaa noudattaen suunnitteli määrittelevänsä tarkasti ja konkreettisesti Ahmedin kanssa, mitä taitoja hän halusi hankkia matkan varrella. Näin hän ohjaisi Ahmedia askel askeleelta vahvistamaan ja analysoimaan käytettyjä menetelmiä saavuttaakseen haluamansa. Cristinan mielestä Ahmedille oli elintärkeää kokea tekevänsä itsenäisesti päätöksensä itseään koskeissa valinnoissa, jotta hän olisi motivoituneempi toimimaan niin myös jatkossa.

Cristinalle tämän työmenetelmän käyttäminen tarkoitti oman ajatusmaailman työstämistä ja valmistautumista huomaamaan pienimmätkin merkit muutoksesta, silloinkin kun vaikuttaisi siltä, että henkilö ei näytä etenevän toiminnassaan.

Ohjauksen aloittaminen

Aloitushaastattelun jälkeen Ahmedin ensimmäinen tehtävä oli määritellä mitä asioita hän halusi kehittää ja laittaa ne tärkeysjärjestykseen. Cristina pidättäytyi vain kysymyksissä ja vältteli ehdotusten tekemistä sekä tilanteen hallintaa, kun Ahmedin mietti tavoitteitaan, vaikka siihen kuluikin näin enemmän aikaa. Tiedon perusteella, jota oli kerätty Ahmedilta ja hänen sosiaalityöntekijöiltään Cristina sai kuvan, että Ahmed oli aiemmin ohjattu passiivisesti poluille, jotka olivat jonkun muun kuin Ahmedin päättämiä.

Ensimmäisessä haastattelussaan Ahmed kertoi toiveestaan löytää omalle luonteelleen paremmin sopiva työ kuin hänen aikaisempi työ oli ollut ja josta hän saisi tarvittavan tulon voidakseen asua omillaan. Hän ymmärsi kyllä, että aluksi hänen täytyisi jakaa asunto muiden vuokralaisten kanssa. Hän halusi tilaa, jotta voisi kutsua sisaruksensa vierailuille paikkaan, jossa he tuntisivat olonsa kotoisaksi.

Tapaamisia järjestettiin viikoittain. Ensin aloitettiin sopivien työalojen kartoittaminen alustavaa työnetsintää varten ottaen huomioon sopivat työtehtävät, joihin hänen tutkinnollaan voisi hakea. Hänellä oli sähköasentajan tutkinto ja kunnossapidon- ja teknisen huollon avustajan tutkinto ja hänen aikaisempi työkokemuksensa oli CNC-koneistajana. Ahmed oli kiinnostuneempi toisesta vaihtoehdosta ja halusi erikoistua siihen enemmän täsmäkoulutuksessa mutta alkuun hän halusi löytää vain työpaikan. Hänen oleskelulupansa oli päättymässä ja uusiakseen sen hänellä täytyi olla työsopimus. Hän tiesi, että hänen tulisi luultavasti vain ottaa vastaan työ, joka ei häntä erityisemmin kiinnosta ja että hänen tulisi siirtää kaikki etenemissuunnitelmansa aikaan, jolloin hänellä on parempi taloudellinen tilanne. Ahmed ja ohjaaja alkoivat yhteisymmärryksessä etsiä hänelle mieluisia työpaikkoja mutta myös työpaikkoja, joihin hänellä oli pätevyys.

Seuraava askel oli CV:n ja hakemuksen tekeminen. Ahmedilla oli ne jo ennestään mutta niitä täytyi päivittää ja muokata haettavan tehtävän mukaan. Vaikkakin Ahmed osasi loistavasti italiaa, tarvitsi hän apua virallisen kirjeen kirjoittamisessa. Ohjaaja neuvoi, miten ne kirjoitetaan ja pyysi Ahmedia tekemään eri versioita lähetettäväksi erityyppisiä työpaikkoja varten.

Vaikeuksia voitettaviksi

Kun Ahmed saapui seuraavalle tapaamiselle, hän oli tehnyt vain osan pyydetyistä tehtävistä. Ohjaaja kävi läpi kaiken Ahmedin kanssa ja hänellä oli suuri houkutus täydentää puuttuvat osiot Ahmedin puolesta, vaikka hän tiesi, että Ahmedille paras tapa saavuttaa aktiivisen työnhaun taidot olisi antaa hänelle enemmän aikaa suoritua niistä itse. Vain siten hän saavuttaisi itsenäisyyden ja hänen olisi mahdollista löytää uusi työpaikka tulevaisuudessa tarpeen vaatiessa. Sovittiin, että Ahmed täydentäisi annetut tehtävät seuraavaan kertaan mennessä.

Seuraavana askeleena oli lähettää CV. Ohjaaja näytti Ahmedille useita työnhakusivustoja. Seuraavalla kerralla Ahmed kertoi olleensa yhteydessä useaan vuokratyöyhteyteen, joissa hän oli käynyt haastatteluihin ja saanut joitakin työtarjouksia. Hän oli vastentahtoinen vastaamaan yritysten työpaikkahakemuksiin, haluten luottaa välittäjään ja lisäksi hänen mukaansa yritysten työpaikkailmoituksia oli vaikeampi löytää.

Ohjaaja huomasi riskin menettää työnhakumahdollisuuksia ja hitaan tahdin Ahmedin työnhaussa. Ahmed myönsi käyttävänsä vain muutaman tunnin päivässä työn etsintään, vaikka pitikin sitä tärkeimpänä tehtävänä. Ohjaajaa alkoi turhauttaa se, ettei Ahmed noudattanut annettuja ohjeita, vaikka hänen mukaansa tarkoituksena oli niitä noudattaa.

Cristina käy turhautumistaan läpi Deskissä työskentelevän kollegansa kanssa, jonka mielestä Cristinan väsymys saattaa johtua enemmän hänen omasta tarpeestaan kiirehtien saavuttaa tavoitteet, kuin Ahmedin vaikeuksista. Tämä sai hänet oivaltamaan, että hänen täytyisi kohdella Ahmedia varovaisesti ja antaa hänelle tasapainoista ja rakentavaa palautetta ilman tuomitsemista, jolloin ajan myötä hän hallitsisi omaa toimintaansa pelkän suorittamisen sijaan.

Kollegan kanssa käyty keskustelu johtaa myös siihen, että hän yrittää analysoida Ahmedin kanssa tämän käyttämää strategiaa. He sopivat konkreettisesta ja todennettavasta tavoitteesta seuraavalle viikolle, jotta silloin olisi helpompi arvioida tehtävien suoritusta. Ahmed suunnittelee käyvänsä ainakin viidessä työnvälitystoimistossa ja lähettävänsä vähintään 15 CV:tä. Christina näyttää vielä, miten ja mistä etsiä lisää työilmoituksia.

Seuraavalla tapaamisella Ahmed viimein kertoo saavuttaneensa tavoitteensa ja he sopivat, että hän toimii samalla tavalla myös seuraavalla viikolla.

Elämän muut osa-alueet

Kun työnhaun menetelmästä oli sovittu ja hän odotti työhaastatteluidensa tuloksia, hänellä oli mahdollisuus pohtia sisarusuhteisiinsa liittyviä asioita ja valmistautua itsenäiseen elämäänsä omillaan. Ohjaaja ehdotti Ahmedille, että hän pyytäisi avukseen sosiaalityöntekijänsä ja tukiperheensä näiden asioiden selvittämiseksi. Kaksi tapaamista järjestettiin.

Ensimmäisessä tapaamisessa Ahmed sanoi, että hän haluaisi olla enemmän osallisena sisarustensa koulutukseen liittyvissä asioissa, saada enemmän tietoa koulusta ja heidän terveydestään sekä saavansa sijaisperheeltä enemmän kunnioitusta. Sosiaalityöntekijä alleviivasi huonoja kokemuksia menneisyydessä, jolloin Ahmed oli enemmän osallisena. Hän ei ollut silloin noudattanut sovittuja tapaamisaikoja eikä kuunnellut sosiaalityöntekijän neuvoja siitä, miten käyttäytyä alaikäisten kanssa. Näistä syistä johtuen häntä oli pidetty epäluotettavana. Yhteisistä tavoitteista sovittiin, jotta hän voisi osoittaa olevansa luotettava. Hänen tulisi parantaa täsmällisyyttään ja ehdottaa sosiaalityöntekijälle etukäteen minkälaisia aktiviteetteja hän on suunnitellut tapaamisilleen sisarustensa kanssa.

Näistä sitoumuksista keskusteltiin myös Ahmedin tukiperheen kanssa, jotta he voisivat auttaa Ahmedia muistamaan aikatauluja ja määräaikoja kunnes hän osaisi huolehtia niistä itsenäisemmin. Muidenkin asioiden hoidossa kuten oleskelulupahakemuksen liitteiden lähettämisen ja työttömyyskorvauksen hakemisessa osoittautui olevan hankaluuksia.

Cristina ehdotti jokaviikkoista kokousta tukiperheessä, jossa käytäisiin läpi, kuinka kotiasiat sujuvat, erityisesti raha-asiat ja kotiaskareet. Sovittiin, että perhe auttaisi Ahmedia seuraamaan rahan kulutusta kuukausittain ja säästämään kiinteitä kuluja, kuten vuokra, ruoka, laskut ja polttoaine vastaavan summan ja varata niihin rahaa omillaan asuessaan, jotta hän tottuisi heti ymmärtämään mihin hänellä on varaa ja mihin ei. Ahmed antoi summan perheelle ja he palauttaisivat hänen säästönsä muuton yhteydessä, jotta hänellä olisi varaa asunnon takausmaksuun ja muihin kuluihin. Aikoina, jolloin Ahmedilla ei ollut säännöllisiä tuloja hänen oli mahdollista käyttää säästöjään ja rajoittaa menojaan. Tukihenkilöidensä avulla, hän päätti viikkobudjetista, joka koostui välttämättömistä kuluista kuten polttoaineesta, savukkeista ja pienestä hätävarasta. Hän sitoutui täydentämään säästöjään heti työllistyttyään.

Tukiperhe pyysi Ahmedia tekemään kolme tuntia kotitöitä viikossa.

Alussa hänen tukihenkilönsä olivat mukana näyttämässä mitä pitää tehdä, jotta hän osaisi aikanaan hoitaa oman kotinsa. He sopivat tapaavansa aika ajoin kaikkien osapuolten kesken arvioidakseen hänen edistymistään.

Vastoinkäymisiä ja kehitystä

Usean yrityksen jälkeen, Ahmed sai viimein konkreettisen työtarjoituksen vuokratyönvälitystoimistolta. Kyseessä oli sähköasentajan työ rakennustyömaalla mutta onnistuneen työhaastattelun jälkeen, kun kaikki vaikutti olevan selvää, hänelle ilmoitettiin, että työt rakennustyömaalla oli keskeytetty ja että hänen täytyisi odottaa, että hänelle soitetaan. Hän oli todella pettynyt. Juuri kun hän oli ajatellut työnetsimisen päättyneen, hän joutui aloittamaan uudelleen. Aika alkoi loppua oleskeluluvan uusimisen suhteen.

Hän oli myös hakenut rekrytointiyrityksen järjestämään CNC-koulutukseen. Kurssi olisi ollut todella hyvä mahdollisuus hänelle parantaa hänen mahdollisuuksiaan työn löytämiseen. Varsinkin, koska hänellä ei ollut töitä, hän toivoi saavansa edes sen mutta häntä ei valittu koulutukseen.

Tässä vaiheessa hän oli lannistunut mutta tämän ensimmäisen vastoinkäymisen jälkeen hän ei antanut periksi ja aloitti hakemisen uudelleen.

Cristina tukee häntä näinä vaikeina hetkinä yrittäen vahvistaa hänen henkistä kasvuaan pyrkien kääntämään hänen huomionsa itsesyytöksistä analysoimaan tähänastisia hakuja ja niissä käytettyjä työkaluja, jotta työnhaun menetelmiä voisi parantaa. Yhdessä he päättävät, että hän lähettää CV:nsä ja toivoo pääsevänsä haastatteluun saadakseen tietoa kaikista vuokratyönvälitysyhteistyksistä, joihin hän ei ole vielä ollut yhteydessä. Hän myös käy henkilökohtaisesti esittelemässä itsensä kaikissa jo kontaktoimissaan yrityksissä ja tiedustelee mitkä työpaikkahakemukset ovat vielä voimassa.

Ohjaajansa avustuksella hän analysoi edelliset yrityksensä ja keinot, joita hän silloin käytti arvioidakseen miten hän voisi parantaa työnhakuaan.

He sopivat, että hän lähettäisi CV:nsä ja pyrkisi pääsemään haastatteluun niihin yrityksiin, joihin hän ei ollut aiemmin ollut yhteydessä sekä kävisi niissä, jotka oli jo kontaktoinut tarkistaakseen olisiko uusia työpaikkoja tarjolla.

Tässä vaiheessa Ahmed tiesi, että hänen tulisi hyväksyä ensimmäinen vakavasti otettava työtarjous uusiakseen oleskelulupansa. Sellaisen hän sai mekaniikka yrityksestä, joka etsi kouluttamattomia työntekijöitä kolmivuorotyöhön, yötyö mukaan lukien. Vaikka työ ei täyttänyt hänen toiveitaan, hän allekirjoitti sopimuksen ensimmäiselle kuukauden koeajalle. Tässä vaiheessa aloitettiin seuraamaan, miten hän selviytyi työssään ja vertaamaan sitä edelliseen työkokemukseen, jotta hän saisi jatkaa työssään ja hänen työsopimustaan jatkettaisiin.

Samaan aikaan edistys muilla elämänalueilla oli hidasta. Tukiperheen mukaan Ahmedille täytyi jatkuvasti

soittaa, jotta hän muistaisi määräaikansa. Hän esimerkiksi jätti aina viime tippaan aktiviteettien järjestämisen sisarustensa kanssa. Tukihenkilöt muistuttivat Ahmedia asiasta ja ehdottivat mahdollisia aktiviteetteja, jopa kertoen hyödyllisistä verkkosivuista, joista voisi saada niistä lisätietoa mutta Ahmed ei hyödyntänyt niitä. Eräässä laajemmassa tukijoukon tilannekatsaustapaamisessa, tukihenkilöt sanoivat kertovansa suoraan Ahmedille, jos löytävät hänelle hyödyllistä tietoa esimerkiksi aukioloaikoja liitteiden palauttamiseksi. Sosiaalityöntekijöiden mielestä tämä ei ollut hyvä käytäntö, koska se ei kannustanut Ahmedia keksimään menetelmiä, joilla hän saisi tarvitsemansa. Näin toimien Ahmedia ohjattiin edelleen ja siten hän ei joutunut kohtaamaan teoistaan, kuten unohtelusta ja vitkuttelusta johtuvia seurauksia.

Autonomia etusijalla

Keskusteltuaan sosiaalityöntekijöiden kanssa, ohjaaja ymmärsi, että Ahmedin käytös sai hänen ympärillään olevat ihmiset tekemään asioita hänen puolestaan, aivan kuten hänkin oli sen kokenut. Hän koki tarpeelliseksi löytää tavan, jolla Ahmed voisi itse oivaltaa ja järjestää asioitaan, eikä tarvitsisi niin paljon muiden apua.

Aloitekyvyn puute kävi ilmi myös kotiaskareiden teossa. Ahmed teki työt, joita häneltä erikseen pyydettiin mutta hän ei itse nähnyt mikä olisi tarpeellista tehdä, eikä hän osannut toteuttaa pyyntöjä, joita ei oltu tarkkaan selitetty. Tämä saattaisi muodostua ongelmaksi työpaikalla ja siitä puhuttiin ohjaajan kanssa. Cristina esitteli Ahmedille hänelle mahdollisia viestinnällisiä keinoja, joiden avulla hän voisi helpommin ymmärtää muiden hänelle asettamia odotuksia sekä työstää hänen antamia tilanteita ja ehdotti rooliharjoitusta.

Seuraavissa tapaamisissa sosiaalityöntekijän ja perheen kanssa sitoumukset, joita Ahmed oli tehnyt käytiin läpi yksityiskohtaisesti korostaen sitä mikä oli mennyt hyvin ja mikä ei kunnes muutaman kuukauden jälkeen arviot olivat täysin positiivisia ja kaikki konkreettiset tavoitteet oli saavutettu.

Työsopimusta jatkettiin vuodella herättäen toiveita jatkosopimukseen myöhemmin. Alkoi asunnon etsintä.

Kuten työn etsimisessä ohjaaja auttoi Ahmedia myös asunnon etsimisessä. Asunnon suhteen hän päätti antaa Ahmedin hoitaa etsintä täysin itsenäisesti, senkin uhalla, että se pitkittäisi hakua. Ennen haun aloittamista, he sopivat määräajan vuokrasopimuksen allekirjoittamiseen. Ahmed antoi itselleen kuukauden aikaa.

Ohjaaja auttoi häntä kirjoittamaan suunnitelman, johon kerättiin konkreettiset sopivan asunnot määrittävät asiat mukaan lukien hinta, sijainti, kämppekaverit, kalusteet jne. ja mistä etsiä asuntoja kuten nettisivut, sanomalehdet, välitystoimistot ja ihmisiltä kuullut vinkit. He kokosivat yhdessä listan Ahmedin unelma-asunnon ominaisuuksista jättäen varsinaisen jalkatyön Ahmedille. Ohjaaja toimi ainoastaan välittäjänä prosessissa, vaikkakin hänen oli vaikeaa olla tekemättä ehdotuksia. He asettivat tavoitteeksi, että Ahmed kävisi katsomassa viittä mahdollista asuntoa viikoittain.

Ensimmäiset onnistumiset

Verrattuna alkutilanteeseen, jolloin Ahmed haki töitä ensimmäisen kerran, hän vaikutti nyt valmiimmalta toimimaan. Vaikutti siltä, että hän oli saavuttanut tehokkaan tavan etsiä ja analysoida ja että itsenäinen päätöksenteko itselleen parhaan vaihtoehdon valinnassa motivoi häntä. Tällä kertaa hän ymmärsi mitä hänen tulisi tehdä ja hän oli täsmällinen. Seuraavalla tapaamisella hän kertoi hakunsa tuloksista ja arvioi niitä ohjaajansa kanssa. He valitsivat parhaan vaihtoehdon viidestä ja seuraavalla viikolla hän vieraili taas viidessä asunnossa.

Kolmannella tapaamisella he tekivät lopullisen arvion ja Ahmed valitsi asunnon kaupungista, jonka hän jakoi kahden muun työssäkäyvän nuoren kanssa. Hän sopi järjestelyistä omistajan kanssa allekirjoittaakseen sopimuksen kahden viikon sisällä. Uuden asunnon järjestelyissä ja muuttamisessa Ahmedia auttoi hänen tukiperheensä. He miettivät yhdessä mikä olisi tarpeellista, jotta hänen sisaruksensa voisivat vieraila hänen uudessa kodissaan pitäen huolen siitä, että antoivat Ahmedin johtaa suunnittelua.

Hän sopi ohjaajan kanssa uuden määräajan muutolle kuukauden sisään. He keskustelivat kahden viikon välein

siitä, miten asiat etenevät. Ahmed ei ollut valmis muuttamaan määräajassa, johtuen viiveestä huonekalujen ja muiden hankintojen, joita hän oli lykännyt toimituksessa mutta muutaman päivän päästä hän viimein pääsi muuttamaan asuntoonsa. Ahmedilla oli vielä muutama tapaaminen ohjaajansa kanssa, joissa käytiin läpi asumista kämppekavereiden kanssa sekä selviytymistä ilman perhetyöntekijää, joka auttoi edelleen asioiden järjestelyssä.

Miten Ahmedin tilanne kehittyi

Kolme kuukautta myöhemmin Ahmed työskentelee edelleen tehtaassa ja on tyytyväinen asumistilanteeseensa ja suhteeseensa kämppekavereihinsa. Hänen sisaruksensa tulevat tapaamaan häntä joka toinen viikko ja myös hänen äitinsä on alkanut käydä vierailulla aina silloin tällöin. Hänen seuraavana tavoitteenaan on löytää työ, jossa on paremmat työajat alalta, joka kiinnostaa häntä enemmän. Hänen mukaansa hän ottaa sen askeleen tuntiensa olonsa tarpeeksi tasapainoiseksi. Silloin hän saattaa olla yhteydessä ohjaajaansa eri vaihtoehtojen selvittämiseksi.

Cristinan näkökulma

12 kuukauden ohjausajanjakson päättyessä, Cristinasta tuntui, että hän oli saavuttanut itselleen Ahmedin kanssa asettamat tavoitteet ja vastannut Ahmedin pyyntöön. Viiteteoriana toiminut kasvun asenne/ muuttumattomuuden asenne, toimi hyödyllisenä ohjeena ja kannusti häntä jatkuvasti tarkkailemaan toimintamallejaan ja työmenetelmiään Ahmedin kanssa työskennellessään. Näin toimien hänellä oli mahdollisuus noudattaa tarkkaa suunnitelmaa ilman tarvetta improvisoida ohjaustilanteessa. Tämä toiminta edellytti sitä, että hänen täytyi useasti työskennellä oman asenteensa kanssa. Itse asiassa toisinaan hänestä tuntui helpommalta ajatella, että suurella todennäköisyydellä Ahmedin käytöksellä ei olisi suuria mahdollisuuksia muutokseen ja hän oli vaarassa luopua menetelmästä. Toisaalta, koska hän jatkoi työtään ikään kuin tarvittavat taidot voisivat olla hankittavissa, mahdollisti hänen toimintansa tämän nuoren saavuttaa itsenäisyyden, jonka avulla niiden saavuttaminen oli mahdollista.

Lähdeluettelo

Dweck C.S. (2000), Self-theories: Their role in motivation, personality and development, London, Taylor and Francis.

Kysymyksiä, kommentteja ja keskustelun aiheita

- Mitä muuta olisit tehnyt Cristinan sijassa?
- Missä vaiheessa Cristinan oli välttämätöntä miettiä uudelleen rooliaan ja asennettaan?
- Millä keinoin Cristina kannusti Ahmedia löytämään "kasvun asenteen"?
- Mitä muuta olisit tehnyt rohkaistaksesi Ahmedia löytämään sen?

YHTEYSTIEDOT

Tampereen kaupungin työllisyys- ja kasvupalvelut

www.tampere.fi/tyollisyyspalvelut

YHTEYSTIEDOT

Anu Turunen-Kaukovirta, Project Planner Guide 2.0

Sumeliuksenkatu 11

33100 Tampere, Suomi

t: +358 40 1631245

e: anu.turunen-kaukovirta@tampere.fi

Euroopan komission tuki tämän julkaisun tuottamiseen ei tarkoita sitä, että sisältö, joka kuvastaa pelkästään tekijöiden näkemyksiä, saa kannatusta, eikä komissiota voida saattaa vastuuseen niiden sisältämien tietojen mahdollisesta käytöstä.

